

Motion om att restaurera kulturhistoriskt viktiga parker, såsom Humlegården och Vasaparken

Motion av Jan Jönsson och Björn Ljung (båda L)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Lars Strömgren

Sammanfattning av ärendet

Jan Jönsson och Björn Ljung (båda L) har väckt en motion i kommunfullmäktige. Motionärerna föreslår att Stockholms stad restaurerar och bevarar äldre parker av kulturhistoriskt värde och säkerställer att förändringar i dessa parker sker med varsamhet och respekt för deras ursprungliga utformning och karaktär. Motionärerna föreslår även att staden ska främja hållbar kvalitet vid ny- och omgestaltning av parker och möjliggöra inslag som kan bidra till ett levande och inbjudande stadsliv, exempelvis mindre kiosker med kultur- och matutbud av god kvalitet.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Stockholms Läns Hembygdsförbund och Svenska byggnadsvårdsföreningen.

Stadsbyggnadsnämnden avstår från att svara på remissen.

Stadsledningskontoret konstaterar att det framgår av stadens övergripande styrdokument att förändringar i äldre parker ska ske med varsamhet och respekt för deras ursprungliga utformning och karaktär och anser inte att kommunfullmäktige behöver ge berörda nämnder några ytterligare uppdrag.

Trafiknämnden anser att staden som helhet, och även specifikt för de parker som lyfts fram i motionen, arbetar i linje med motionens intentioner om att värna parkernas kulturhistoriska värden, samtidigt som staden strävar efter att övriga behov och krav efterlevs.

Kungsholmens stadsdelsnämnd anser att staden arbetar i linje med motionens intentioner om att värna parkernas kulturhistoriska värden, i samklang med en strävan om att övriga behov och krav efterlevs.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd anser att staden arbetar i linje med motionens intentioner om att värna parkernas kulturhistoriska värden, i samklang med en strävan om att övriga behov och krav efterlevs.

Södermalms stadsdelsnämnd stödjer motionens förslag och uppfattar att staden redan idag arbetar i enlighet med motionens förslag och beaktar kulturhistoriska värden vid upprustning av parker.

Stockholms Läns Hembygdsförbund ser positivt på att restaurera kulturhistoriska parker såsom Humlegården och Vasaparken och även Långbroparken, Långholmen m fl samt framhåller värdet av att parkerna är vackra platser med vackra planteringar, värdefulla träd, god belysning, sittmöjligheter och lektytor för barn.

Svenska byggnadsvårdsföreningen stöder motionens förslag samt framhåller vikten av att planera för parker och grönska i erforderlig omfattning för invånarnas behov av närbelägna grönytor för rekreation, för stadsmiljöns kvalitet som helhet samt för klimatanpassning.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Stadens parker är högt älskade av många stockholmare som mötesplatser, rekreationsytor och gröna lungor i staden. Jag instämmer med motionärerna i vikten av att varsamt utveckla kulturhistoriskt viktiga parker och det är tydligt utifrån remissinstansernas svar att det är så staden redan arbetar.

Sedan 2017 arbetar staden enligt stadsövergripande riktlinjer för Grönare Stockholm och tillhörande investeringssatsning för att utveckla parker och grönområden. Jag noterar att Liberalerna i sin oppositionsbudget för år 2026 omfördelar investeringsmedel från satsningen Grönare Stockholm till vertikala planteringar, vilket ger mindre pengar till att genomföra den lovvärda ambition som framförs i motionen.

Stadsdelsnämnderna arbetar utöver riktlinjer för Grönare Stockholm även utifrån lokala parkplaner som inkluderar både sociala och ekologiska värden. Parkerna ska värnas och utvecklas för rekreation, samtidigt som de ska gynna biologisk mångfald och bidra till stadens klimatanpassning. Parkerna behöver också utvecklas utifrån samtidens krav på till exempel tillgänglighet och säkerhet som inte var rådande när kulturhistoriskt viktiga parker anlades. Som trafiknämnden lyfter fram i sitt remissvar sätter varje tid sin prägel på staden och det kan ibland vara svårt att säga vad som är original i exempelvis Humlegården. Stadsdelsnämnderna behöver göra ständiga

avvägningar och prioriteringar mellan en rad olika värden, intressen och behov samt ta hänsyn till ekonomiska aspekter vid upprustning av kulturhistoriska parker.

Bilaga

Motion om att restaurera kulturhistoriskt viktiga parker, såsom Humlegården och Vasaparken, dnr KS 2025/643-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att tillstyrka motionen
2. Att därutöver anföra

Stockholms parker är en central del av stadens identitet och kulturarv och utgör viktiga mötesplatser och rekreativmiljöer för både invånare och besökare. Vasaparken och Humlegården är tydliga exempel på parker med lång och rik historia som bär spår av Stockholmsskolans tradition där naturliga landskapselement kombineras med genomtänkt design. I sitt utlåtande lyfter förvaltningen fram att det redan idag finns arbete för att värna parkernas kulturhistoriska värden genom parkplaner, styrdokument och samarbete med stadsdelsförvaltningarna. Liberalerna ser värdet i dessa insatser men vill understryka att motionen syftar till att skapa ett mer systematiskt och långsiktigt fokus på restaurering och varsam återställning av de mest kulturhistoriskt betydelsefulla parkerna, något som går bortom den dagliga förvaltningen och de många avvägningar som görs mellan olika intressen och behov.

Det framhålls också att Humlegården och Vasaparken bär spår från flera olika tidsepoker, vilket kan göra det svårt att definiera vad som är original. Det är just denna komplexitet som gör det angeläget med en tydlig strategi för restaurering, där parkernas mest betydelsefulla historiska kvaliteter tas tillvara och deras identitet bevaras. Att värna parkernas karaktär handlar inte enbart om underhåll utan om aktiva beslut kring materialval, design och estetiska detaljer som lyfter fram parkernas kulturhistoriska värden.

Liberalerna lyfter även fram möjligheten att levandegöra parkerna genom inslag av kultur och mindre matserveringar. Redan idag finns viss möjlighet till sådana inslag, men syftet är att tydligt främja dem på ett sätt som stärker parkernas sociala och kulturella värden och samtidigt respekterar deras historiska karaktär. Genom att göra parkerna mer attraktiva och levande skapas förutsättningar för att fler människor kan njuta av dem, vilket också stärker deras betydelse som mötesplatser i stadslivet.

Sammanfattningsvis kompletterar våra förslag det arbete som redan pågår genom att skapa en tydlig politisk ram för restaurering, varsamhet och levandegörande av parkerna. Det säkerställer att Humlegården och Vasaparken inte bara bevaras utan

också utvecklas som hållbara, attraktiva och kulturhistoriskt värdefulla miljöer för framtiden, till gagn för både stockholmare och besökare.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 17 december 2025

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Jan Jönsson och Björn Ljung (båda L) har väckt en motion i kommunfullmäktige. Vasaparken och Humlegården anförs i motionen som två exempel på parker av särskilt stor kulturhistorisk betydelse. Motionärerna anser att dessa parker har utsatts för förändringar som riskerar att urholka deras ursprungliga karaktär. De anser att det är av största vikt att vi inte bara bevarar dessa parker, utan också återställer och restaurerar dem, så att de även i framtiden kan fortsätta vara en del av stadens levande historia. I detta ska ingå att främja hållbar kvalitet vid ny- och omgestaltning av parker och att det ska säkerställas att förändringar sker med varsamhet och respekt för deras ursprungliga utformning och karaktär samt att ersättningsinstallationer är trogna original och föregångare i så hög utsträckning som möjligt.

Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande:

- Att trafiknämnden tillsammans med stadsdelsförvaltningarna restaurerar och bevarar äldre parker av kulturhistoriskt värde, såsom Vasaparken och Humlegården, i enlighet med Stockholmsskolans arv.
- Att trafiknämnden tillsammans med stadsdelsförvaltningarna säkerställer att förändringar i dessa parker sker med varsamhet och respekt för deras ursprungliga utformning och karaktär.
- Att trafiknämnden tillsammans med stadsdelsförvaltningarna säkerställer att ersättningsinstallationer, såsom bänkar, belysning och byggnader, är trogna original och föregångare i så hög utsträckning som möjligt.
- Att främja hållbar kvalitet vid ny- och omgestaltning av parker så att parkerna också kan bli en del av framtidens kulturarv, samt möjliggöra inslag som kan bidra till ett levande och inbjudande stadsliv, exempelvis genom mindre kiosker med kultur- och matutbud av god kvalitet.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Stockholms läns hembygdsförbund och Svenska byggnadsvårdsföreningen.

Stadsbyggnadskontoret avstår från att besvara remissen då den rör investeringar, reinvesteringar och drift av parker, vilket faller inom andra nämnders ansvarsområde.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 3 november 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar motionärernas uppfattning att stadens parker har en viktig roll i en hållbar utveckling och att de bidrar till en levande stadsmiljö för både boende och besökare.

Ansvar för planering, genomförande och förvaltning av parker och naturområden delas mellan flera av stadens nämnder. Stadsdelsnämnderna har huvudansvaret för drift och investering i stadens parker och naturområden i enlighet med sitt reglemente.

Stadsdelsnämndernas arbete med detta sker inom verksamhetsområdet stadsmiljö. Trafiknämnden ansvarar för stadens samordning av stadsdelsnämndernas stadsmiljöverksamhet, bland annat genom funktionen stadsträdgårdsmästare. I frågor om kulturhistoria rådgör stadsdelsnämnderna med Stadsmuseet och Skönhetsrådet.

I sitt arbete med förvaltning av stadens parker tar respektive stadsdelsnämnd fram en parkplan, som är ett vägledande dokument som beskriver hur parker och gröna gaturum inom stadsdelsområdet ska vårdas och utvecklas för framtiden. För innerstadens stadsdelsnämnder (Norra Innerstaden, Kungsholmen och Södermalm) är det en särskild utgångspunkt att de ingår i ett område som inrymmer så pass speciella värden eller har så speciella förutsättningar att de bedöms vara betydelsefulla för landet i sin helhet och därmed klassas som riksintresse enligt miljöbalken.

Hela Stockholms innerstad med Djurgården utgör ett riksintresse för kulturmiljövården enligt miljöbalken. Såväl Vasaparken som Humlegården utgör särskilda värdekärnor inom detta riksintresse. I Översiktsplan för Stockholms stad (beslutad av kommunfullmäktige den 19 februari 2018, dnr 2017/001867) finns en vägledning, där riksintressen för kulturmiljövården redovisas samt en beskrivning av hur staden avser att tillgodose dessa. I översiktsplanen anges att en sådan plats inte är fredad mot förändringar, men platsens kulturvärden och potential bör tas tillvara som en tillgång för stadens utveckling.

Det framgår i stadens Riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden (beslutade av kommunfullmäktige den 13 februari 2017, dnr 171-1292/2016) att hänsyn till de kulturhistoriska värdena ska beaktas vid avvägningar mellan olika intressen.

Stadsledningskontoret kan konstatera att det framgår av stadens övergripande styrdokument att förändringar i äldre parker, som exempelvis Vasaparken och Humlegården, ska ske med varsamhet och respekt för deras ursprungliga utformning och karaktär. Detta bör vara utgångspunkten även för berörda nämnders beslut om ersättningsinstallationer, men hänsyn till andra aspekter kan tas.

Stadsledningskontoret anser därför inte att kommunfullmäktige behöver lägga några ytterligare uppdrag med anledning av den remitterade motionen.

Trafiknämnden

Trafiknämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 oktober 2025 följande.

1. Trafiknämnden beslutar att överlämna trafikkontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Trafiknämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation av Sara Svanström (L), se Reservationer m.m.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 30 juni 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Trafikkontoret har ett stadsövergripande samordningsansvar för att säkra de gröna kvaliteterna i staden. Tillsammans med stadsdelsförvaltningarna och exploateringskontoret anlägger trafikkontoret nya parker och gröna stråk runt om i staden. Trafikkontoret ansvarar även för drift och underhåll av Kungsträdgården, Berzelii park, Norra Bantorget, Strömparterren och Hansta naturreservat samt vissa vägar inom Igelbäckens kulturreservat) Stadsövergripande styrdokument för parkerna är bland annat stadens översiktsplan, Miljöprogram 2030 och Grönare Stockholm, Riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden.

Stadsdelsförvaltningarna ansvarar för drift och underhåll av de parker och grönområden som ligger inom respektive stadsdelsområde. Stadsdelsförvaltningarna arbetar bland annat utifrån parkplaner som beslutats av respektive nämnd.

Parkplanerna är vägledande dokument som beskriver hur parker och gröna gaturum inom stadsdelsområdet ska vårdas och utvecklas för framtiden.

De parker som särskilt lyfts fram i motionen, Vasaparken och Humlegården, förvaltas av Norra innerstadens stadsdelsnämnd. De arbetar bland annat utifrån Parkplan Norrmalm och Parkplan Östermalm, där ett av tre målområden handlar om att parkernas gröna karaktär och kulturhistoriska värden är viktiga förutsättningar att ta hänsyn till i parkutvecklingen.

Övriga två målområden i parkplanerna handlar om parkernas sociala respektive ekologiska värden. Det innebär bland annat att förvaltningarna behöver värna och utveckla parkerna för rekreation, samtidigt som parkerna ska gynna biologisk mångfald och bidra till stadens klimatanpassning. Parkerna behöver också utvecklas utifrån samtidens krav på till exempel tillgänglighet och säkerhet.

Stadsdelsförvaltningarna behöver därför göra ständiga avvägningar och prioriteringar mellan en rad olika värden, intressen och behov samt ta hänsyn till ekonomiska aspekter.

Trafikkontoret har i beredningen av ärendet fört en dialog med stadsdelsförvaltningen, som framhåller att varje tid sätter sin prägel på staden och att

det ibland kan vara svårt att säga vad som är original. Humlegården har till exempel anor från 1600-talet, men bär tydliga spår från tysk romantisk stil från slutet av 1800-talet samt Stockholmsstilens funktionalistiska ideal från mitten av 1900-talet. Här blir de olika tidsepokerna en del av parkens karaktär. Vid upprustningar överväger stadsdelsförvaltningen noga val av utrustning och strävar efter hållbara material, estetiskt anpassade till platsen.

Mindre kiosker

I motionen föreslås också möjliggörande av inslag som kan bidra till ett levande och inbjudande stadsliv, exempelvis genom mindre kiosker med kultur- och matutbud av god kvalitet. Denna möjlighet finns redan idag. I Stockholms stad skickar polisen tillståndsansökningarna till trafikkontoret som har i uppdrag att bedöma om användningen av ytan är lämplig. För tillståndsansökningar som berör parkmark som inte tillhör kontorets ansvarsområde skickar trafikkontoret tillståndsansökan på remiss till berörd stadsdelsförvaltning som bedömer tillståndsansökan och det tänkta nyttjandet utifrån drifts- och underhållsperspektiv och allmänhetens intressen. Därutöver krävs andra tillstånd beroende på utformning och uppställningstid, t.ex. bygglov och livsmedelstillstånd. Elanslutning, vatten och avlopp mm som kräver stora ingrepp kan dock vara svårt att få till om det inte redan finns på platsen. Stockholms stad har en företagservice, vars syfte är hjälpa företagare med stöd och guidning, bland annat med hjälp om vilka tillstånd som behövs för olika verksamheter.

Trafikkontoret anser att staden som helhet, och även specifikt för de parker som lyfts fram i motionen, arbetar i linje med motionens intentioner om att värna parkernas kulturhistoriska värden, samtidigt som staden strävar efter att övriga behov och krav efterlevs.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 september 2025 följande.

Kungsholmens stadsdelsnämnd överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Kungsholmens stadsdelsnämnd ansvarar för drift, underhåll och investeringar i merparten av parkerna inom Kungsholmens stadsdelsområde. Förvaltningen arbetar bland annat utifrån parkplan Kungsholmen, där ett av tre målområden handlar om att parkernas gröna karaktär och kulturhistoriska värden är viktiga förutsättningar att ta hänsyn till i parkutvecklingen. Enligt parkplanen ska en kulturhistorisk bedömning alltid göras i samband med en upprustning.

Övriga två målområden i parkplanen handlar om parkernas sociala respektive ekologiska värden. Det innebär bland annat att förvaltningen behöver värna och utveckla parkerna för rekreation, samtidigt som parkerna ska gynna biologisk mångfald och bidra till stadens klimatanpassning. Parkerna behöver också utvecklas utifrån samtidens krav på till exempel tillgänglighet och säkerhet. Förvaltningen behöver således ständigt göra avvägningar och prioriteringar mellan en rad olika värden, intressen och behov samt ta hänsyn till ekonomiska aspekter.

Vidare vill förvaltningen framhålla att varje tid sätter sin prägel på staden och att det ibland kan vara svårt att säga vad som är original. Humlegården har till exempel anor från 1600-talet, men bär tydliga spår från tysk romantisk stil från slutet av 1800-talet samt Stockholmsstilens funktionalistiska ideal från mitten av 1900-talet. Här blir de olika tidsepokerna en del av parkens karaktär. Vid upprustningar överväger förvaltningen noga val av utrustning och strävar efter hållbara material, estetiskt anpassade till platsen.

Förvaltningen samverkar med trafikkontoret och andra berörda förvaltningar och bolag för att möta Stockholms stads mål och riktlinjer avseende parker och grönområden. I frågor om kulturhistoria rådgör förvaltningen ofta både med Stadsmuseet och Skönhetsrådet, vilket gjordes i till exempel programarbetet för utvecklingen av Polishusparken.

I sammanhanget vill förvaltningen understryka vikten av att det i nya stadsutvecklingsområden planeras parker och övrig friyta i tillräcklig omfattning, så att de kan möta nya invånares parkbehov och för att undvika att befintlig parkstruktur påverkas negativt till följd av förtätning.

Sammanfattningsvis anser förvaltningen att staden arbetar i linje med motionens intentioner om att värna parkernas kulturhistoriska värden, i samklang med en strävan om att övriga behov och krav efterlevs.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Norra innerstadens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 september 2025 följande.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Norra innerstadens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 augusti 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd ansvarar för drift, underhåll och investeringar i merparten av parkerna inom Norra innerstadens stadsdelsområde. Förvaltningen arbetar bland annat utifrån Parkplan Norrmalm och Parkplan Östermalm, där ett av tre målområden handlar om att parkernas gröna karaktär och kulturhistoriska värden är viktiga förutsättningar att ta hänsyn till i parkutvecklingen. Enligt parkplanerna ska en kulturhistorisk bedömning alltid göras i samband med en upprustning.

Övriga två målområden i parkplanerna handlar om parkernas sociala respektive ekologiska värden. Det innebär bland annat att förvaltningen behöver värna och utveckla parkerna för rekreation, samtidigt som parkerna ska gynna biologisk mångfald och bidra till stadens klimatanpassning. Parkerna behöver också utvecklas utifrån samtidens krav på till exempel tillgänglighet och säkerhet. Förvaltningen behöver således ständigt göra avvägningar och prioriteringar mellan en rad olika värden, intressen och behov samt ta hänsyn till ekonomiska aspekter.

Vidare vill förvaltningen framhålla att varje tid sätter sin prägel på staden och att det ibland kan vara svårt att säga vad som är original. Humlegården har till exempel anor från 1600-talet, men bär tydliga spår från tysk romantisk stil från slutet av 1800-talet samt Stockholmsstilens funktionalistiska ideal från mitten av 1900-talet. Här blir de olika tidsepokerna en del av parkens karaktär. Vid upprustningar överväger förvaltningen noga val av utrustning och strävar efter hållbara material, estetiskt anpassade till platsen.

Förvaltningen samverkar med trafikkontoret och andra berörda förvaltningar och bolag för att möta Stockholms stads mål och riktlinjer avseende parker och grönområden. I frågor om kulturhistoria rådgör förvaltningen ofta både med Stadsmuseet och Skönhetsrådet, vilket gjordes i till exempel programarbetet för utvecklingen av Solvändan och Lilla Solvändan.

I sammanhanget vill förvaltningen understryka vikten av att det i nya stadsutvecklingsområden planeras parker och övrig friyta i tillräcklig omfattning, så att de kan möta nya invånares parkbehov och för att undvika att befintlig parkstruktur påverkas negativt till följd av förtätning.

Sammanfattningsvis anser förvaltningen att staden arbetar i linje med motionens intentioner om att värna parkernas kulturhistoriska värden, i samklang med en strävan om att övriga behov och krav efterlevs.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 16 oktober 2025 följande.

1. Stadsdelsnämnden överlämnar stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Reservation av Jonas Nilsson (M) m.fl., Johan Lisspers (L) och Lars Rottem Krangnes (C), se Reservationer m.m.

Ersätтарыttrande av Erik Ehres (KD), som anslöt sig till reservation av Jonas Nilsson (M) m.fl., Johan Lisspers (L) och Lars Rottem Krangnes (C).

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 15 augusti 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen stödjer motionens förslag som innebär att stadens kulturhistoriskt värdefulla parker, i samband med upprustningar, i största möjliga utsträckning ska bibehålla deras värden och samtidigt bidra till ett levande och inbjudande stadsliv.

Stadsdelsförvaltningen uppfattar att staden redan idag arbetar efter de förslag och synpunkter som lämnas i motionen.

När stadsdelsförvaltningen ska upprusta en park, inte enbart de som har höga kulturhistoriska värden, används en rad olika dokument som ska säkerställa att de historiska värdena beaktas vid upprustningen. Nedan beskrivs några av dessa dokument.

- Parkplan Södermalm som beslutats av stadsdelsnämnden. I parkplanen beskrivs varje park utifrån olika värden och vad som är viktigt att bevara och utveckla.
- Stadsmuseets kulturhistoriska inventeringar av parker, "Faktablad Stockholms parker" där de historiska värdena beskrivs.
- Historiska kartor och bilder.
- Möbelprogrammet. I möbelprogrammet finns bland annat exempel på parkmöbler som ska användas i kulturhistoriskt värdefulla miljöer.

I vissa fall inhämtas även synpunkter och råd från specialistkompetenser inom staden och externt. Nedan ges ett par exempel.

- Rådgivning och tillstånd från länsstyrelsen inhämtas när gamla och kulturhistoriskt värdefulla träd berörs av exempelvis en parkupprustning.
- I vissa fall skickas ett programförslag för upprustning av en park till skönhetsrådet och stadsmuseet för synpunkter.

I samband med att förvaltningen tar fram ett program för upprustning/utveckling av en park är det inte bara de historiska värdena som ska analyseras och beaktas. Andra områden som analyseras är exempelvis parkens användning, tillgänglighet, trygghet, klimatesiliens och bidrag till biologisk mångfald.

En utmaning vid upprustning av parker med höga kulturhistoriska värden är att tillmötesgå det faktum att staden växer vilket innebär fler parkbesökare och ett större slitage. En annan utmaning kan vara att tillmötesgå de krav på parkens utformning som ställs mot bakgrund av de pågående klimatförändringarna som innebär ett varmare och blötare klimat.

Ett exempel på parkupprustning inom Södermalms stadsdelsområde där dessa utmaningar funnits är Mariatorget som bland annat brottats med dagvattenproblem och slitna gräs- och grusytor. Parkens upprustning har genomförts i etapper och den ursprungliga utformningen från den senaste omdaning av parken, som genomfördes mellan åren 1956-1958, har bibehållits.

En annan utmaning med de kulturhistoriskt värdefulla parkerna är att de i många fall kräver mer skötsel och underhåll i olika former, exempelvis skötsel av sommarblommor, vilket är avsevärt mycket dyrare än att sköta parker utan dessa objekt. Såsom fördelningsnyckeln av budgetmedel för parkskötsel idag är konstruerad innebär det också en obalans mellan de stadsdelsnämnder som har ansvar att sköta dessa skötselintensiva, och många gånger praktfulla, parker och de stadsdelsnämnder som saknar dessa miljöer. För att på sikt kunna bevara stadens historiskt värdefulla parker i god standard är det enligt förvaltningen viktigt att fördelningen av budgetmedel bättre avspeglar de faktiska kostnaderna för skötsel och underhåll av dessa än vad som är fallet idag.

Förvaltningen har avslutningsvis ett önskemål om att vid en eventuell uppdatering av styrdokumentet Grönare Stockholm, Riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden bör fler konkreta riktlinjer tillföras kring hur olika parkmiljöer ska utformas. Inspiration till ett sådant arbetet bör enligt förvaltningen kunna hämtas från det tidigare Stockholms Parkprogram – handlingsprogrammet 2005-2009 för utveckling och skötsel av Stockholms parker och natur. Än idag använder sig förvaltningens medarbetare av detta program då det innehåller konkreta råd och riktlinjer som i mångt och mycket utgår från Stockholmsskolans stadsbyggnadstradition.

Stockholms Läns Hembygdsförbund

Stockholms läns hembygdsförbunds yttrande daterat den 1 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms läns hembygdsförbund ser positivt på att restaurera kulturhistoriska parker såsom Humlegården och Vasaparken. Vi tycker dock att även andra kulturhistoriska parker som har betydelse för stadens historia som till exempel Långbro parken, Långholmen m fl bör ingå i ambitionen att restaurera och bevara. Vi delar också motionärernas uppfattning att parkerna spelar en viktig roll i en hållbar utveckling och medverkar till en levande stadsmiljö för både boende och besökare. Hur parkerna tas tillvara, används och utvecklas är avgörande för hur människor trivs och känner sig hemma. I en tid då parkmark tas i anspråk för byggnation blir ett medvetet bevarande av gamla parker än mer angeläget. Parkerna kan också fylla en viktig funktion i en orolig tid genom möjligheten att bruka dem för odling.

I den tidigare framtagna och fastställda parkplanen betonas vikten av kulturhistoriska och sociala värden samt höga ekologiska värden. En hållbar och långsiktig strategi för de kulturhistoriska parkerna som också är en del av en god bebyggd miljö är viktigt i en stad med ambitionen att vara världsledande.

Vi vill även framhålla värdet av att parkerna är vackra platser med vackra planteringar, värdefulla träd, god belysning, sittmöjligheter och lektytor för barn. Matställen kanske inte är nödvändigt, det finns ofta. Det som bör bevaras är ”lungor” i staden för vila, rekreation, estetik, vacker design, vegetation, etc.

I övrigt stödjer vi andemeningen i motionärernas förslag att restaurera kulturhistoriska parker då det bidrar till ett gott liv och sammanhållning i staden.

Svenska byggnadsvårdsföreningen

Svenska byggnadsvårdsföreningens yttrande daterat den 5 juni 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Svenska byggnadsvårdsföreningen (SBF) anser, utifrån föreningens syfte och verksamhet, att motionen är utmärkt. SBF stöder till fullo förslaget att med varsamhet restaurera och bevara stadens äldre parker av kulturhistoriskt värde. Även om exemplen Humlegården och Vasaparken nämns särskilt är budskapet i motionen generellt och bör gälla alla stadens parker.

SBF vill särskilt påtala ett hot som idag råder mot många av stadens äldre parker. I den kraftiga förtätning som sker i stadsbyggnaden snålas det in på ytor för skolgårdar, vilket leder till att närbelägna parker används som skolgård. Ett tydligt exempel är Gustav Adolfsparken som nyttjas intensivt som skolgård av intill parken belägna skolor och förskolor. Under terminerna är gräsytona helt nerslitna och blir fuktiga lerytor, vilket begränsar användningen som park för boende i stadsdelen. En uppmaning till kommunen är därför att i planeringen se till att skolor och förskolor får tillräckligt stora gårdar för barnens utevistelse.

I motionen föreslås också rent allmänt att främja hållbar kvalitet vid ny- och omgestaltning av parker så att de kan bli en del av framtidens kulturarv. SBF vill i detta sammanhang påtala att föreningen med oro ser bristen på tillräckligt stora parker och grönytor i nya bostadsområden. SBF framhåller vikten av att planera för parker och grönska i erforderlig omfattning, både för invånarnas behov av närbelägna grönytor för rekreation och för stadsmiljöns kvalitet som helhet. Parkerna har också stor betydelse för klimatpåfrestningarna – för att minska höga temperaturer vid värmeböljor, för att ta hand om dagvatten, för att minska skador vid översvämningar, för att rena luften och för att tillgodose livsmiljöer för växter och djur.

Reservationer m.m.

Trafiknämnden

Reservation av Sara Svanström (L)

1. Att tillstyrka motionen.
2. Att därutöver anföra följande:

Stockholms parker är en central del av stadens identitet och kulturarv och utgör viktiga mötesplatser och rekreativmiljöer för både invånare och besökare. Vasaparken och Humlegården är tydliga exempel på parker med lång och rik historia som bär spår av Stockholmskolans tradition där naturliga landskapselement kombineras med genomtänkt design. I sitt utlåtande lyfter förvaltningen fram att det redan idag finns arbete för att värna parkernas kulturhistoriska värden genom parkplaner, styrdokument och samarbete med stadsdelsförvaltningarna. Liberalerna ser värdet i dessa insatser men vill understryka att motionen syftar till att skapa ett mer systematiskt och långsiktigt fokus på restaurering och varsam återställning av de mest kulturhistoriskt betydelsefulla parkerna, något som går bortom den dagliga förvaltningen och de många avvägningar som görs mellan olika intressen och behov.

Det framhålls också att Humlegården och Vasaparken bär spår från flera olika tidsepoker, vilket kan göra det svårt att definiera vad som är original. Det är just denna komplexitet som gör det angeläget med en tydlig strategi för restaurering, där parkernas mest betydelsefulla historiska kvaliteter tas tillvara och deras identitet bevaras. Att värna parkernas karaktär handlar inte enbart om underhåll utan om aktiva beslut kring materialval, design och estetiska detaljer som lyfter fram parkernas kulturhistoriska värden.

Liberalerna lyfter även fram möjligheten att levandegöra parkerna genom inslag av kultur och mindre matserveringar. Redan idag finns viss möjlighet till sådana inslag, men syftet är att tydligt främja dem på ett sätt som stärker parkernas sociala och kulturella värden och samtidigt respekterar deras historiska karaktär. Genom att göra parkerna mer attraktiva och levande skapas förutsättningar för att fler människor kan njuta av dem, vilket också stärker deras betydelse som mötesplatser i stadslivet.

Sammanfattningsvis kompletterar våra förslag det arbete som redan pågår genom att skapa en tydlig politisk ram för restaurering, varsamhet och levandegörande av parkerna. Det säkerställer att Humlegården och Vasaparken inte bara bevaras utan också utvecklas som hållbara, attraktiva och kulturhistoriskt värdefulla miljöer för framtiden, till gagn för både stockholmare och besökare.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation av Jonas Nilsson (M) m.fl, Johan Lisspers (L) och Lars Rottem Krangnes (C)

1. Att bifalla motionen.
2. Att därutöver anföra:

Vi noterar att förvaltningen stödjer motionens förslag, vilket innebär att stadens kulturhistoriskt värdefulla parker, i samband med upprustningar, i största möjliga utsträckning ska bibehålla sina värden och samtidigt bidra till ett levande och inbjudande stadsliv. Det är positivt att stadsdelsförvaltningen redan idag arbetar efter flera av de förslag och synpunkter som lämnas i motionen, bland annat genom att använda kulturhistoriska inventeringar, parkplaner och möbelprogram som verktyg i upprustningsarbetet.

Trots detta har flera av de parker vi nämner i motionen utsatts för förändringar som riskerar att urholka deras ursprungliga karaktär. Det är därför av största vikt att vi inte bara bevarar dessa parker, utan också återställer och restaurerar dem där så behövs, så att de även i framtiden kan fortsätta vara en del av stadens levande historia.

För att säkerställa detta menar vi att stadens arbete med parker med höga kulturhistoriska värden bör ges tydligare riktlinjer och ett mer samlat ansvar, så att ambitionen att bevara och restaurera dessa miljöer inte urholkas av praktiska eller budgetmässiga hänsyn.